

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let

Jana Štruncová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jana Štruncová

Hospodářská politika a správa

Název práce

Institute pro trávení volného času mládeže do 18 let

Anglický název

Institutions for Leisure Time Spending of the Youth up to 18 years of age

Cíle práce

Cílem mé bakalářské práce je zhodnocení možností volnočasových aktivit dětí a mládeže do 18 let v Plzni. Pro tuto věkovou skupinu lidí jsou takové aktivity mnohdy stěžejním faktorem pro rozvoj osobnosti. Velmi důležitým se proto jeví správný výběr instituce pro trávení volného času. Kritérií pro volbu je mnoho a proto jsem se rozhodla vybrat ta podstatná, dle nich porovnat dvě zvolené instituce a pomoci tak rodičům a jejich dětem k optimální volbě.

Metodika

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na prostudování odborné literatury a dalších materiálů vztahených k tématu. Na základě informací z těchto podkladů budou definovány základní pojmy. V této části bude také řešena problematika z hlediska historického vývoje a současné nabídky v Plzni.

Analytická část pak řeší možná kritéria výběru volnočasových aktivit a jejich aplikaci na dvě konkrétní instituce nabízející služby tohoto typu. Pro dobře fungující organizaci je nutné, aby tato měla co nejlépe zorganizovanou výuku, vyřešené finance, zkušené odborníky, vybavení a spoustu dalšího. K získání informací využiji internetové portály daných institucí, vlastní zkušenosti a tištěné publikace. Po shromáždění informací proběhne zhodnocení a shrnutí poznatků včetně podání rad rodičům ohledně výběru. Také budou řešeny otázky možných zlepšení a doporučení pro uvedené instituce.

Rozsah textové části

30 40 stran

Klíčová slova

aktivita, děti, mládež, organizace, rodina, rozvoj osobnosti, škola, Volný čas, výchova., zájmy

Doporučené zdroje informací

- 1) Čáp Jan – Psychologie mnohostranného vývoje člověka. 1. vydání, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, ISBN 84-04-22967-0
- 2) Česká rada dětí a mládeže – Mládež České republiky. Informační publikace, Praha 2008
- 3) Hájek Bedřich; Hofbauer Břetislav; Pávková Jiřina – Pedagogické ovlivňování volného času, rok vydání 2011, ISBN 978-80-262-0030-7
- 4) Hofbauer Břetislav – Děti, mládež a volný čas, 1. vydání; Portál, s.r.o.: Praha, 2004, ISBN 80-7178-927-5
- 5) Nakonečný Milan – Psychologie osobnosti. Praha 2009 Academia: ISBN 978-80-200-1680-5
- 6) Šimková Svatava – Já chci do oddílu, aneb, Jak si děti a rodiče vybírají kroužky a oddíly: o výsledcích výzkumu na téma: Zdroje informací a kritéria při výběru volnočasových aktivit, Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 2012, Praha, ISBN 978-80-87449-20-2

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišínský, CSc.

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan PEF ČZU

V Praze dne 07. 01. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc. za vedení této bakalářské práce, cenné rady při konzultacích a věcné připomínky.

Institute pro trávení volného času mládeže do 18 let

Institutions for Leisure Time Spending of the Youth up to 18 years of age

Souhrn

Název mé bakalářské práce je Institute pro trávení volného času mládeže do 18 let. Cílem této práce je zhodnocení možností volnočasových aktivit dětí a mládeže do 18 let v Plzni. Pro tuto věkovou skupinu lidí jsou takové aktivity mnohdy stěžejním faktorem pro rozvoj osobnosti. Práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části jsou popsány základní pojmy jako volný čas, děti a mládež a institute pro trávení volného času. Další část práce je věnována volnému času z historického a současného hlediska. Zmíněny jsou funkce volného času, vliv prostředí na výchovu, patologické jevy a pedagogika volného času. Úvod praktické části popisuje město Plzeň nejen z pohledu volného času. Následně je zaměřena na dvě plzeňské volnočasové institute, které jsou podrobeny analýze podle Bronislawa Malinowského, což zahrnuje zhodnocení financí, personálu, zázemí, organizace výuky a další. Na základě této analýzy je posouzeno, zda dané organizace plní svá poslání. Kritéria této analýzy slouží také jako návod pro mladé lidi a jejich rodiče k výběru vhodného střediska.

Klíčová slova: volný čas, institute, děti, mládež, středisko, organizace, rozvoj osobnosti, škola, výchova, aktivita, zájmy

Summary

The title of my thesis is Institutions for Leisure Time Spending of Youths up to 18 years of age. The aim of this work is to evaluate the possibilities of leisure activities for children and youths up to 18 years of age in Pilsen. For people of this age group there are activities that are often key factors for the development of personality. The work consists of theoretical and practical parts. The theoretical part describes the basic terms such as leisure and children and youth institutions. The next part of the work is devoted to leisure time from a historical and contemporary perspective. There are mentioned the functions of leisure time, the influence of the environment on education, pathological effects and pedagogy of free time. The beginning of the practical section describes the town of Pilsen, but not only from a free time view. Then it is focused on two Pilsen leisure institutions, which were analyzed according to the research of Bronislaw Malinowski, this includes the evaluation of finance, personnel, facilities and education organization etc. Based on this, it is assessed whether the organization fulfills its mission. This analysis also serves as a guide for young people and their parents to select the appropriate centre.

Keywords: leisure, institutions, children, youth, center, organization, personality development, school, education, activities, interests

Obsah

1.	Úvod.....	10
2.	Cíl a metodika.....	11
2.1.	Cíl práce.....	11
2.2.	Metodika práce.....	11
Teoretická část.....		12
3.	Vymezení hlavních pojmů.....	12
3.1.	Volný čas.....	12
3.2.	Děti a mládež.....	13
3.3.	Instituce pro trávení volného času.....	13
4.	Historie volného času.....	14
4.1.	Volný čas včera a dnes.....	14
5.	Funkce volného času.....	16
6.	Patologické jevy ovlivňující trávení volného času.....	17
6.1.	Prevence.....	18
7.	Výchova.....	19
7.1.	Definice pojmu výchova.....	19
7.2.	Výchova ve volném čase.....	19
7.3.	Druhy výchov.....	20
7.3.1.	Výchova formální.....	20
7.3.2.	Výchova informální.....	20
7.3.3.	Výchova neformální.....	20
7.4.	Vliv prostředí na výchovu.....	20
8.	Pedagogika volného času.....	22
8.1.	Přístupy v pedagogice volného času.....	22
8.1.1.	Animace.....	22
8.1.2.	Výchova zážitkem.....	22
8.1.3.	Sociální asistence.....	22
9.	Typy zájmových činností.....	23
9.1.	Činnost spontánní.....	23
9.2.	Příležitostná zájmová činnost.....	23
9.3.	Pravidelná zájmová činnost.....	23
10.	Institucionální analýza Bronislawa Malinowského.....	24
Praktická část.....		25
11.	Cíl a metodika.....	25
11.1.	Cíl praktické části.....	25
11.2.	Metodika praktické části.....	25
12.	Plzeň.....	26
12.1.	Představení města.....	26
12.2.	Území města.....	26
12.3.	Stručná historie.....	27
12.4.	Současnost města.....	28
12.4.1.	Evropské město kultury 2015.....	28
12.5.	Kultura.....	28
12.6.	Školství.....	29
13.	Volný čas v Plzni.....	30
13.1.	Nabídka volnočasových aktivit v Plzni.....	30
13.2.	Národní informační centrum pro mládež.....	31

13.3.	Informační centra pro mládež	31
13.3.1.	Informační centrum pro mládež v Plzni	32
14.	Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň.....	33
14.1.	Veřejné poslání	33
14.2.	Charakteristika a historie organizace	33
14.3.	Nabízené programy	34
14.3.1.	Otevřený klub Balón	34
14.3.2.	Nízkoprahový klub Vzducholod'	34
14.3.3.	Zájmové kroužky	35
14.3.4.	Vstup do světa práce	35
14.3.5.	Sřecha - centrum pomoci dětem, mládeži a rodině.....	36
14.4.	Akce pořádané střediskem	36
14.5.	Členové	37
14.6.	Personál střediska	37
14.7.	Zázemí střediska	38
14.8.	Finanční hospodaření	39
14.9.	Normy a pravidla	40
14.10.	Výsledky	41
15.	Středisko volného času Radovánek	42
15.1.	Veřejné poslání	42
15.2.	Charakteristika a historie organizace	42
15.3.	Pobočky a oddělení	43
15.4.	Pobočka Stanice mladých techniků	43
15.4.1.	Nabízené zájmové kroužky	43
15.4.2.	Akce pořádané střediskem	44
15.4.3.	Členové	45
15.4.4.	Personál střediska	45
15.4.5.	Zázemí pobočky	46
15.4.6.	Finanční hospodaření	47
15.4.7.	Normy a pravidla	47
15.4.8.	Úspěchy, soutěže	48
15.4.9.	Výsledky	48
16.	Závěr	49
17.	Zdroje.....	51

1. Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let. Podle mého názoru je problematika mladých lidí a jejich zájmů velmi podstatná v rozvoji jejich osobnosti a proto jsem si zvolila právě toto téma. Současně je kvalitní mimoškolní výchova mladých lidí prospěšná celé společnosti, protože se během volnočasových aktivit učí spolupráci, mezilidským vztahům, získávají mnoho zkušeností pro život, rozvíjejí své dovednosti a tímto se snižuje náchylnost k podlehnutí sociálně patologickým jevům.

Rozhodla jsem se zmapovat způsoby trávení volného času ve městě Plzni, kde je pestrá nabídka možností a mnohdy není snadné zvolit vhodnou alternativu. Praktická část popisuje důležitá kritéria výběru na dvou zvolených organizacích a tím je nastíněn návod, jak správně zvolit organizaci, respektive zájmový kroužek pro mladého člověka.

2. Cíl a metodika

2.1. Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je zmapování možností volnočasových aktivit dětí a mládeže do 18 let v Plzni. Pro tuto věkovou skupinu lidí jsou takové aktivity mnohdy stěžejním faktorem pro rozvoj osobnosti. Velmi zásadním se proto jeví správný výběr instituce pro trávení volného času. Kritérií pro výběr je mnoho a tak jsem se rozhodla za pomoci analýzy Bronislawa Malinowského vybrat ta nejdůležitější a aplikovat je na dvě zvolené instituce - Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň a Středisko volného času Radovánek - pobočku Stanice mladých techniků. Vyhodnocení informací nám poslouží k posouzení, zda dané organizace plní či neplní svá poslání a také může napomoci dětem a jejich rodičům ve výběru volnočasových aktivit.

Před provedením analytické části bude potřeba definovat základní pojmy týkající se volného času a mládeže. K pochopení problematiky budou dále vysvětleny pojmy jako pedagogika volného času, sociálně patologické jevy, typy zájmových a další.

2.2. Metodika práce

Bakalářská práce bude rozdělena na dvě části a to teoretickou a praktickou. V teoretické části budou definovány základní pojmy za pomoci prostudování odborné literatury, internetových zdrojů a dalších materiálů vztahujících se k tématu. K uvedení do problematiky bude popsán volný čas a témata s ním související, jako je pedagogika volného času, sociálně patologické jevy apod.

Analytická část bude zaměřena na krátké představení města Plzně zahrnující stručný popis nabídky volnočasových aktivit. Následně budou detailněji popsány dvě zvolené organizace a to za pomoci analýzy Bronislawa Malinowského. Data pro tento průzkum budou získána z tištěných publikací, výročních zpráv, propagačních materiálů, internetových portálů a vlastních poznatků. Po shromáždění informací proběhne zhodnocení a shrnutí včetně podání rad rodičům ohledně výběru. Zároveň bude zodpovězena důležitá otázka, zda jsou plněna veřejná poslání těchto organizací.

Teoretická část

V teoretické části budou vymezeny základní pojmy vztažené k volnému času dětí a mládeže a jeho historie. Budou popsány funkce a pedagogika volného času, druhy výchov a vlivy prostředí. Dále budou uvedeny patologické jevy, které mají negativní dopad na vývoj mladého člověka. Tato teoretická východiska nám poskytnou ucelený přehled o významu volného času v životě člověka a to především v období dospívání.

3. Vymezení hlavních pojmů

3.1. Volný čas

Pojem volný čas lze definovat jako čas, který člověk tráví dle svých přání a není tedy okolnostmi nucen vykonávat činnosti vyplývající z jeho sociálních rolí. Těmito okolnostmi rozumíme zejména práci a nutnost zachovat a rozvíjet svůj život. Volný čas chápeme jako prostor pro odpočinek, zábavu a rozvoj osobnosti. Pro děti a mládež je tento čas důležitým z hlediska socializace, pocitu samostatného rozhodování a volnosti. Ve volném čase získávají dívky a chlapci cenné zkušenosti pro svůj budoucí život.

Volnočasových činností se účastníme na základě našeho svobodného rozhodnutí a přináší nám pocit uspokojení. Tyto aktivity jsou například relaxace, zábava a zájmové činnosti.

Míst, kde lze trávit volný čas, je mnoho. Patří sem zejména domov, příroda, hřiště, ulice, volnočasové instituce, škola a další.

Do volného času z pohledu dětí a mládeže nepatří výuka, běžná péče o vzhled a úkoly související s chodem rodiny a domovem. Tento čas všeobecně nezahrnuje základní potřeby a činnosti jako jsou strava, spánek, osobní hygiena, zdravotní péče a doprava do zaměstnání. [1, 2, 8].

3.2. Děti a mládež

Dospívání dělíme na dvě fáze a to dětství a mládí. Dětství trvá přibližně do 15 roku života a od tohoto okamžiku mluvíme o fázi mládí. Vlivem dnešní uspěchané doby se v posledních desetiletích tato hranice snižuje o 1-2 roky.

První etapou dospívání je dětství. Během této doby dochází k utváření osobnosti člověka a budování základů pro život. V tomto období je jedinec pod vlivem společnosti, ve které se narodí a vyrůstá. Rodina a škola mají nejdůležitější vliv na socializaci dítěte. Tento proces je ukončen povinnou školní docházkou na základní škole, z právního hlediska pak získáním občanského průkazu.

Dovršením 15 let se jedinec dostává do období mládí. Tato fáze je velice složitá a náročná jak pro dospívajícího, tak pro jeho okolí. Mladý člověk již nechce akceptovat dětská pravidla a současně se obává převzít hodnoty dospělého života. Obecně je za věkovou hranici mládeže považováno rozmezí mezi 15. a 30. rokem života. Během této etapy života se připravuje na budoucí založení rodiny, kariéru apod. [3]

3.3. Instituce pro trávení volného času

Jedná se o instituce, ve kterých mohou děti a mládež uskutečňovat své potřeby a zájmy. Tyto instituce jim poskytují všestranný rozvoj po stránce duševní, duchovní, tělesné a sociální. Jsou tedy nepostradatelnou složkou systému prevence sociálně patologických jevů v rámci celé společnosti [6].

4. Historie volného času

K pochopení současné situace ve volném čase je zapotřebí dozvědět se důležitá fakta z minulosti.

Poprvé byl pojem „Volný čas“ užít již ve starověkém Řecku filosofem Aristotelem, který chápal tento pojem jako čas rozmlouvání, čtení veršů, poslouchání hudby a setkávání se s přáteli.

V období středověku, kdy řídila lidské chování a skutky především církev, byl volný čas většinou věnován modlitbám a Bohu. Někdy také zábavám, hrám a tancům.

V době renesance byla práce dominantou života. Volný čas sloužil pouze jako odpočinek, ve kterém měl člověk nabrat nových sil a byl schopen dál pracovat.

Na přelomu 15. a 16. století byli dostatku volného času nakloněni myslitelé Thomas More a Thomasso Campanella, kteří usilovali o úpravu pracovní doby na 4-6 hodin denně. Zbytek dne se měl trávit studiem, čtením, rozhovory, psaním, vyprávěním, procházkami apod.

Největší rozmach byl zaznamenán v posledních 200 letech, kdy vzniklo mnoho volnočasových aktivit a institucí.

K tématu volného času významně přispěl Karel Marx, žijící v letech 1818 – 1880. Díky němu chápeme volný čas jako sféru lidské svobody – rozhodování a činnosti. Počátkem 19. století činila pracovní doba 12-16 hodin denně. O necelých sto let později byla tato doba snížena na 10 hodin denně. Postupně se ještě více snižovala až na dnešních 8 hodin denně a tím člověk získal více volného času [1].

4.1. Volný čas včera a dnes

Porovnáme-li trávení volného času prarodičů, rodičů a dnešní mládeže, zjistíme, že se způsoby jeho využívání v průběhu několika desítek let značně liší. Naši dědečkové a babičky si zpestřovali každodenní povinnosti například pečením brambor, či zpíváním písniček nebo říkanek při hlídání stád na pastvě. Další generace spíše navštěvovala různé

kroužky, lidové školy, Junáka, plavecké oddíly apod. Tuto dobu stále doprovázely zábavy a obyčejné hry, převlékání se do kostýmů či cvrkání kuliček.

Pro současnou mládež je časté navštěvovat jednu nebo více aktivit týdně. V dnešní době je pestrá nabídka zájmových kroužků, které mohou být např. hudebního, výtvarného, sportovního nebo přírodovědného charakteru [1, 12].

5. Funkce volného času

Hlavní funkcí volného času je odpočinek, během kterého člověk relaxuje a obnovuje svoje síly. Další funkcí související s uvolněním duševních sil je zábava. Třetí, neméně důležitou, je rozvoj osobnosti.

Autoři, kteří se zabývají volným časem, popisují jeho funkce obdobně, liší se většinou v terminologii. Například pedagog zabývající se problematikou volného času, Horst W. Opaschowski, vymezuje funkce volného času jako:

- rekreace – slouží k uvolnění a zotavení
- kompenzace – odstranění frustrací a zklamání
- výchova a další vzdělávání – učení o svobodě, sociální učení
- kontemplace – hledání smyslu života a duchovní výstavba
- komunikace – sociální kontakty a partnerství
- participace – účast na vývoji společnosti
- integrace – stabilizace rodiny a socializace
- enkulturace – rozvoj sebe samých prostřednictvím sportu, umění a dalších činností.

Roger Sue, francouzský sociolog volného času, uvádí za základní funkce volného času následující:

- psychosociologická – pro uvolnění, zábavu a rozvoj
- sociální – pro socializaci, symbolickou příslušnost k některé sociální skupině
- terapeutická
- ekonomická – pro pozitivní profesní činnost člověka [1, 13].

6. Patologické jevy ovlivňující trávení volného času

Patologické jevy ovlivňující trávení volného času se vyznačují odchýlením se od sociálního standardu daného společností. Z tohoto důvodu se často hovoří o tzv. sociálních deviacích. Toto chování je charakteristické porušováním sociálních norem, špatným životním stylem, nedodržováním zákonů a překračováním hranic slušného chování. Následkem je negativní vliv na jedince i okolní prostředí.

V trestné činnosti pozorujeme značný rozdíl mezi mladistvými a staršími pachateli. Velkou roli hrají úroveň psychického vývoje, vlastnosti a též důvody vedoucí k trestnému činu. U mladých lidí je trestná činnost obvykle páchána ve skupině, spontánně a velmi často pod vlivem návykových látek. S tímto je spjata i tvrdost jednání a vandalismus.

Mezi patologické jevy řadíme například záškoláctví, šikanu, drogovou závislost a patologické hráčství.

Záškoláctví definujeme jako úmyslnou absenci ve škole. Školák bez informování rodičů a z vlastní iniciativy opakovaně nedodrží pravidelnost školní docházky. Toto většinou souvisí s jeho špatným prospěchem. Tento negativní postoj k vyučování může být způsoben záporným vztahem ke škole, lhostejným přístupem rodičů k dítěti nebo ovlivněním partou vrstevníků.

Šikanu můžeme chápat jako tělesné, psychické či kombinované napadání slabšího jedince. Objevuje se ve škole mezi školáky, ale výjimkou není ani přítomnost v jiných vrstevnických skupinách. Toto asociální jednání bývá často trpěné určitou skupinou. Výsledkem mohou být celoživotní následky duševního a tělesného charakteru. Šikanu dělíme na přímou a nepřímou. Přímá zahrnuje fyzické napadání, vyhrožování, verbální útoky atd. Nepřímá se vyznačuje zlými poznámkami, ignorací atd. Jedinec může být dotlačen až k sebevraždě.

Současná společnost se čím dál tím častěji potýká s drogovými závislostmi. Tento jev ovlivňuje psychický, fyzický a mravní rozvoj mládeže. Důvody mohou být různorodé. Mezi hlavní patří zvědavost, touha zkusit něco neobvyklého, dočasně si ulevit od problémů apod. V souvislosti s drogovou závislostí rozlišujeme dva druhy trestné činnosti. Jednak

jde o přečiny za účelem získání drogy nebo prostředků k jejímu obstarání. Do druhé skupiny řadíme trestné činy spáchané pod vlivem návykových látek.

Dalším nebezpečným jevem je patologické hráčství vyskytující se čím dál častěji i u mladých lidí. Hráči riskují ztrátu rodinného zázemí, zaměstnání nebo materiálních hodnot. Výjimkou nebývají velké dluhy těchto lidí. Chorobně závislý jedinec postupně prochází třemi stádii. První je fáze výher, kdy se při občasně hře dostávají častější výhry, a hráč je nabyt optimismem z dalšího možného úspěchu. Druhou fází je prohrávání, ve které převládají myšlenky na hraní. Objevují se půjčky za účelem pokračování v této činnosti. Poslední fází je zoufalství, zde může dojít k rozpadu rodiny, ke ztrátě zaměstnání, alkoholismu, zhroucení apod. [5, 7, 8]

6.1.Prevence

Důležité poslání v prevenci společensky nevhodných forem chování nese program pro volnočasové aktivity. Předcházení negativním jevům rozdělujeme na primární, sekundární a terciární.

V primární prevenci zabráňujeme vzniku rizikového chování obecně nebo konkrétnímu riziku. Do této skupiny zařazujeme především děti předškolního a školního věku. Rodina by měla vést jedince k pozitivnímu trávení volného času a kvalitnímu výběru aktivit. V opačném případě může mít dítě tendence k nesprávným aktivitám ve volném čase. Je potřeba, aby dítě mělo přiměřené zájmy, aby se nenudilo a nemělo tedy tendence k podlehnutí negativním vlivům dnešní doby.

Pro sekundární prevenci je charakteristická skupina obyvatelstva, kde zatím nevznikla závislost či recidiva. Pracovníci sociální sféry vyhledávají ohrožené jedince či skupiny přímo v terénu. Poskytují jim informace, pomoc, služby nebo jim doporučí vhodnou organizaci.

Terciární prevence je zaměřena na konkrétní osoby, které se potýkají se závislostí a kriminální činností. Cílem je předejít recidivě. Vhodnou metodou je vrátit člověku ztracené hodnoty jako je rodina, přátelé, práce a další [7].

7. Výchova

7.1. Definice pojmu výchova

Z pedagogického pohledu je výchova chápána jako účelné působení na osobnost jedince se záměrem rozvoje různých složek jeho osobnosti. Výchova napomáhá k formování individuálních rysů dětí a mládeže. Dochází k předávání zkušeností z generace na generaci. Normy a vzorce chování se uskutečňují prostřednictvím rodiny již od raného dětství [4, 11].

Výchova je součástí socializace, která má za úkol pozvolnou přeměnu biologické bytosti v bytost společenskou. Jedná se o postupné přizpůsobování se životu společnosti, ve které žijeme. Výchova a socializace jsou součástí společensko-kulturního systému. Tento systém dělí sociální pedagogika na čtyři základní složky celého života společnosti:

- složku hodnotově normativní – sociální hodnoty, normy a ideologie
- složku mezilidsky vztahovou – sociální interakce, komunikace a pracovní činnosti
- složku rezultativní – tvořenou materiálními, duchovními a organizačními produkty
- složku osobní – do které řadíme individuální subjekty společenského kulturního systému [2, 10].

7.2. Výchova ve volném čase

Výchova ve volném čase má velký význam. Hlavním důvodem je stálý dozor nad dítětem a jeho vedení k pozitivnímu způsobu trávení volného času. Mimoškolní výchovu řeší pedagogika volného času. Míra ovlivňování a způsobu vedení je dána věkem, mentální a sociální vyspělostí. Výchova mimo vyučování bývá institucionálně zajištěná, probíhá převážně ve volném čase a bez vlivu rodiny. Jejím úkolem je naučit jedince kvalitnímu využívání volného času, formovat jeho zájmy, uspokojovat lidské potřeby a rozvíjet a upevňovat kladné schopnosti a morální vlastnosti. Tento odpočinek, rekreace a zábava mají vliv na studijní a pracovní výsledky. Tato oblast výchovy má vzdělávací, výchovnou, sociální a zdravotní funkci [5].

7.3.Druhy výchov

Druhy výchov lze rozdělit na formální, informální a neformální. Jejich společným cílem je rozvoj osobnosti, společenské začlenění a vedení k aktivnímu životu [1].

7.3.1. Výchova formální

Jedná se o systém aktivit probíhajících ve školách či odborných vzdělávacích zařízeních. Je zajišťována a podporována státem. Věkově lze vymezit od základního po vysokoškolské vzdělání, zakončeno dokladem o absolvování. Do této kategorie lze řadit tradiční vzdělávání ve škole, dálkové studium na středních a vysokých školách a distanční vzdělávání [1].

7.3.2. Výchova informální

V této oblasti získáváme vědomosti pro rozvoj osobnosti bez institucionálního zásahu. Zkušenosti čerpáme z každodenního kontaktu s rodinou, prací, přáteli a vrstevníky. Dále pak z médií a vlivů dalších okolních činitelů. Obvykle je toto působení nezáměrné, nesystematické a nekoordinované [1].

7.3.3. Výchova neformální

Tato aktivita je cílená a strukturovaná mimo formální výchovný systém. Patří sem různé zájmové činnosti, umělecké kroužky, členství ve sportovních družstvech i ve sdruženích dětí a mládeže. Realizuje se na základě dobrovolného rozhodnutí jedince a většinou se po ukončení nezískává osvědčení o absolvování. Hlavní důraz je kladen na tvořivost, novátorství a individuální začlenění člověka do společnosti [1].

7.4.Vliv prostředí na výchovu

Prostředí, do něhož se člověk narodí a v němž následně vyrůstá, má významný vliv na jeho rozvoj osobnosti. Zda bude dopad prostředí pozitivní nebo negativní záleží na okolí samotném. Dítě vyrůstající v harmonické rodině má větší šanci rozvinout své kladné vlastnosti. Naproti tomu na dítěti z rozvrácené rodiny se může značně negativně projevit vliv například střídavé péče, hádek, apod. Z těchto důvodů je potřeba na charakter člověka pohlížet komplexně.

Ve výchově má prostředí dvě funkce a to situační a formovací (výchovnou). Situační funkcí rozumíme, že každá výchovná situace probíhá v daném prostředí. Výchovné úsilí může být prostředím ovlivněno pozitivně, negativně nebo neutrálně. Formovací funkce se projevuje ovlivňováním lidí a současně se podílí na jejich vývoji v daném prostředí. Změna prostředí prokazatelně ovlivňuje chování lidí. Jedinec se chová odlišně např. ve třídě, v divadle, na plese nebo na hřišti. Výkonnost člověka je také do značné míry dána správnými podmínkami. Například vhodná intenzita světla, příjemná atmosféra a další pozitivní vlivy zlepšují výsledky dosažené jedincem. Toto platí i pro děti ve škole a pokud s tím dokáže vychovatel správně pracovat, může přirozeně působit na děti, aniž by v nich vyvolal pocit pedagogického vedení. Prostředí se tak může stát efektivním výchovným prostředkem. Na základě tohoto můžeme tedy výchovné působení rozdělit na přímé, kdy pozorujeme přímý vliv vychovatele na děti, a nepřímé, kdy vychovatel do situace sám nevstupuje, ale jen ovlivňuje prostředí dané situace.

Výsledek přímého ovlivňování můžeme dobře pozorovat u mladých lidí, kteří se bouří proti různým příkazům a zákazům. Dobře nám v tomto případě poslouží nepřímé ovlivňování pomocí prostředí. Užití není jednoduché, ale je efektivní. Vychovatel v tomto případě musí k problému přistupovat aktivně a kreativně. Využít může prostory, pozemky, nábytek a v neposlední řadě velikost výchovných skupin [2, 10, 24].

8. Pedagogika volného času

Pedagogika volného času je obor pedagogiky, který se zaměřuje na vzdělávací a výchovné prostředky a smysluplné využívání volného času. Dále se zabývá analýzou dosavadního vývoje a současných možností včetně perspektiv ve třech hlavních směrech:

- Výchova ve volném čase – do tohoto časového prostoru řadíme veškeré působení mimo základních biologických potřeb a školních nebo pracovních povinností.
- Výchova skrze volnočasové aktivity – rozvíjí a utváří individualitu dítěte nebo mladého člověka a tím mu pomáhá v přípravě na budoucí život.
- Výchova k volnému času – slouží k získání nových variant aktivit a posunu ve vývoji člověka. Dodává dynamiku, smysl a úsilí pedagogiky [1].

8.1. Přístupy v pedagogice volného času

8.1.1. Animace

Tato výchovná metoda nám slouží k hledání vlastní cesty životem, pracuje s nedirektivními a akčními metodami. Má povzbuzovat mladé lidi ke svobodnému rozhodování a vytváření odolnosti vůči negativním vlivům. Otevřenost výchovné situace je klíčovým faktorem tohoto přístupu [5].

8.1.2. Výchova zážitkem

Výchova zážitkem je postavena na zkušenostech a prožitcích během aktivní účasti v programu. Tento přístup rozvíjí sebepojetí, vztah k životnímu prostředí a sociální vztahy [5].

8.1.3. Sociální asistence

Bývá též znám pod pojmem terénní práce a to z důvodu, že pedagogický pracovník oslovuje mladé lidi v jejich přirozených prostředích, kde jim nabízí pozitivní možnosti využívání volného času [5].

9. Typy zájmových činností

Zájmové činnosti můžeme rozdělit dle různých hledisek. Svou roli hrají obory samotné, forma organizovanosti, míra a typ kolektivity apod. Toto s sebou nese velké rozdílnosti v charakteru činností a společenské významnosti. Na základě těchto kritérií rozlišujeme několik druhů zájmových činností [1].

9.1. Činnost spontánní

Tento typ činnosti se odehrává podle zájmu účastníků individuálně nebo ve skupině. Obvykle k tomu dochází na hřištích, v přírodě, sportovištích apod. Pedagogický pracovník zde působí jako rádce a motivující činitel. Zároveň se stará o bezpečnost. Z hlediska výchovného ovlivňování se jedná o nepřímou formu. Konec ani počátek činnosti není určen [1].

9.2. Příležitostná zájmová činnost

Do tohoto typu řadíme jednorázové či opakované činnosti. Jedná se o rekreační či vzdělávací aktivity. Například jde o turnaje a závody, koncerty, zájezdy, turistické aktivity, prázdninové tábory, přednášky a další. Aktivity probíhají organizovaně po vymezený čas a pod vedením pedagoga, který současně podporuje spoluúčast dětí a mládeže. Rozsah může být na úrovni místní, regionální, celostátní a mezinárodní [1].

9.3. Pravidelná zájmová činnost

Pravidelná zájmová činnost probíhá v cyklických intervalech a je vedena odborným vedoucím. Díky těmto aktivitám vznikají různé útvary zahrnující kroužky, umělecké soubory, kluby apod. Posláním je, aby si účastníci odnesli nové dovednosti a vědomosti a prohloubil se jejich zájem o danou zálibu. Obvykle na konci roku probíhají výstavy, vystoupení či jiné přehlídky, které informují rodiče i celou veřejnost o výsledcích dosažených účastníky [1].

10. Institucionální analýza Bronislawa Malinowského

Bronislaw Kasper Malinowski žil v letech 1884 – 1942. Byl významným polským a britským antropologem, etnografem a sociologem. Byl jedním z prvních, kdo rozpracoval problematiku studia institucí ve společenských vědách.

Podle Malinowského dochází k uspokojování lidských potřeb skrze organizované činnosti sdružené v ucelené systémy neboli instituce. Z pohledu Malinowského institucionální analýzy hovoříme o kultuře jako o systému, který je tvořen z autonomních a koordinovaných institucí. Bronislaw Malinowski při tvorbě analýzy vycházel z předpokladu, že všechny instituce mají totožnou strukturu. Mezi základní prvky této univerzální struktury patří charta, personál, hmotné zařízení, normy a pravidla, aktivita a funkce instituce.

Charta tvoří ideový základ činnosti instituce. Jedná se o souhrn cílových hodnot, kvůli jejichž naplnění se lidé stávají členy určité organizace.

Personál je organizovaná skupina lidí, kteří se řídí podle daných zásad, mají rozdělené funkce, práva a povinnosti.

Normy a pravidla jsou nepostradatelnou součástí chodu instituce a každý z členů by se jimi měl řídit.

Hmotné zázemí, které daná organizace využívá ke své činnosti, je podstatnou složkou institucionální struktury.

Aktivita je chápána jako skutečné jednání příslušníků organizace, které směřuje k naplnění veřejného poslání.

Funkce instituce je v Malinowského analýze nejdůležitějším bodem. Jde o vyjádření role dané organizace v kulturním systému. Cílem každé z nich je uspokojování určitého segmentu potřeb, na který se zaměřuje [9].

Praktická část

Praktickou část tvoří dvě části. V úvodu je představeno město Plzeň a jeho možnosti na trávení volného času.

Druhá část je zaměřena na dvě instituce, kterými jsou Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň a Středisko volného času Radovánek se zaměřením na pobočku Stanice mladých techniků. Tyto jsou podrobeny analýze podle Bronislawa Malinowského, čímž jsou zodpovězeny základní otázky týkající se financování, personálu, právních požadavků, zázemí a především, zda organizace plní či neplní svá poslání.

11. Cíl a metodika

11.1. Cíl praktické části

Cílem praktické části této bakalářské práce je zhodnocení volnočasových aktivit v Plzni a na základě analýzy Bronislawa Malinowského posoudit, zda dvě zvolené instituce plní svá poslání. Jedná se o Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň a Středisko volného času Radovánek – Stanice mladých techniků. Součástí analýzy je i průzkum spektra nabízených činností každé z těchto organizací. Závěry z něj mohou poskytnout mladým lidem a rodičům cenné informace ke správné volbě volnočasových aktivit.

11.2. Metodika praktické části

Sběr potřebných dat bude probíhat několika způsoby. Informace budou získány z odborných publikací, výročních zpráv, internetových portálů a dalších. Dalším zdrojem bude osobní kontakt s vedoucími pracovníky, zaměstnanci a účastníky zájmových kroužků. Tato data budou základem pro analýzy zvolených institucí.

12. Plzeň

12.1. Představení města

Statutární město Plzeň leží na západě Čech. Jedná se o čtvrté největší město v České republice. Rozkládá se na ploše 137 km² a má téměř 170 000 obyvatel. Je známé především díky průmyslu a pivovarnictví. Významnými pro Plzeň byly Škodovy závody a v současnosti se proslavuje především díky pivovaru Plzeňský Prazdroj. V plzeňském kraji zaujímá dominantní postavení jako silné obchodní, průmyslové, kulturní a správní centrum. Na území města je k vidění spousta historických památek, zejména gotický chrám sv. Bartoloměje nebo židovská synagoga [14, 15].

12.2. Území města

Plzeň se nachází v Plzeňské kotlině na soutoku čtyř řek - Mže, Radbuzy, Úhlavy a Úslavy. Soutokem vzniká řeka Berounka.

Město se skládá z deseti městských obvodů. Každý z nich má svůj úřad. Jedná se o tyto obvody:

- Plzeň 1: Bolevec a část katastrálního území Plzeň
- Plzeň 2-Slovany: Božkov, Bručná, Hradiště u Plzně, Koterov a část katastrálního území Plzeň
- Plzeň 3: Doudlevec, Radobyčice, Skvrňany, Valcha a část katastrálního území Plzeň
- Plzeň 4: Bukovec, Červený Hrádek u Plzně, Doubravka, Lobzy, Plzeň 4 a Újezd
- Plzeň 5-Křimice: Křimice a část katastrálního území Radčice u Plzně
- Plzeň 6-Litice: Litice u Plzně
- Plzeň 7-Radčice: Radčice u Plzně a část katastrálního území Křimice
- Plzeň 8-Černice: Černice
- Plzeň 9-Malesice: Malesice a Dolní Vlkýš
- Plzeň 10-Lhota: Lhota u Dobřan [15]

12.3. Stručná historie

Město Plzeň bylo založeno roku 1295 českým králem Václavem II. Bylo důležitou křižovatkou obchodních cest z Prahy do Bavorska. To hrálo velkou roli v rychlém rozvoji Plzně. Město leželo na soutoku řek Radbuzy a Mže, čímž byla zajištěna dodávka vody. Na základě rozvoje obchodu město rozkvétalo.

V období husitských válek byla Plzeň několikrát neúspěšně obléhána, nejprve Janem Žižkou, později Prokopem Holým a také Jiříkem z Poděbrad. Od roku 1431 do 1561 zde sídlil nejvyšší orgán římsko-katolické církve v Čechách.

V roce 1468 byla v Plzni vytištěna první česká tištěná kniha – Kronika Trojanská. Do roku 1533 zde byla provozována jediná tiskárna v Čechách.

Během morové epidemie se Plzeň stala útočištěm Rudolfa II. a tím byla po devět měsíců hlavním městem říše.

Město bylo poprvé dobyto v roce 1618 vojskem, které vedl kníže Mansfeld. Během třicetileté války bylo hospodářství a kultura v útlumu.

Devatenácté století znamenalo velký průmyslový rozvoj. Emil Škoda převzal Škodovy závody a František Křižík vynalezl obloukové lampy, které použil k pouličnímu osvětlení. Základy pivovarnictví v Plzni položil v roce 1842 Josef Groll uvařením první várky piva.

V dvacátém století prosperovala na základě rozvoje strojírenství a průmyslových závodů. Během meziválečného období byly připojeny okolní obce a vznikla tak Velká Plzeň, která měla více než 100 000 obyvatel.

V roce 1938 se stala pohraničním městem, když došlo k obsazení příhraničních oblastí Československa německou armádou. V období války sloužily Škodovy závody jako významná zbrojovka zásobující německou armádu. Během války došlo k bombardování pivovarského komplexu, Škodových závodů a velkým ztrátám na životech. K osvobození Plzně a západních Čech došlo 6. května 1945 americkými jednotkami pod vedením generála Pattona.

V poválečném období Plzeň také bojovala proti komunistickému režimu.

Koncem 50. let se ve velkém začala vystavovat sídliště. Díky tomuto v roce 1972 byla překročena hranice počtu obyvatel 150 000. Zároveň se budovala i infrastruktura města spolu s dálnicí D5, která napomohla ke zlepšení dopravní situace v Plzni a stala se významnou dopravní tepnou mezi Prahou a Německem [14, 15, 16].

12.4. Současnost města

Dnešní Plzeň je sídlem biskupství, univerzit, kultury, je významným centrem vývoje a výzkumu. V areálu bývalých Škodových závodů jsou dnes podniky jako Škoda Transportation a.s., Doosan Škoda Power s.r.o. a další společnosti zabývající se dopravními systémy a energetikou. V posledních letech byl v Plzni vystavěn komplex Techmania Science Centrum, který slouží k poznání vědy a techniky pro širokou veřejnost. Dalšími tradičními podniky jsou Plzeňský Prazdroj, Stock a Bohemia Sect.

Plzeň proslavili sportovci, jako jsou Kateřina Emmons, David Křížek, FC Viktoria Plzeň, HC Škoda Plzeň a řada dalších [16, 17].

12.4.1. Evropské město kultury 2015

Z rozhodnutí Rady ministrů Evropské unie se stala Plzeň Evropským hlavním městem kultury pro rok 2015. Tento titul se každoročně uděluje dvěma vybraným městům ze dvou různých států Evropské unie. Druhým zvoleným městem je belgický Mons. Cílem tohoto projektu je podpora evropské kulturní spolupráce. V rámci tohoto roku do Plzně zavítají umělci z různých částí světa a Plzeň se otevře novým kulturním možnostem [16, 17].

12.5. Kultura

K nejvýznamnějším kulturním tradicím patří činnost Divadla J. K. Tyla. Dále je možno navštívit kina, muzea, galerie, kluby a ostatní divadla. Plzeň pořádá mnoho kulturních akcí na mezinárodní úrovni jako Smetanovské dny, Skupova Plzeň, festival Na ulici, Pilsner Fest, festival Divadlo a další. V neposlední řadě lze navštívit Zoologickou a botanickou zahradu, též láká krásná příroda či historické památky v Plzni a okolí [15, 16, 17].

12.6. Školství

S vysokým počtem obyvatel je spojena široká nabídka vzdělávacích zařízení v Plzni. Nalezneme zde základní školy, střední školy různých typů, vyšší odborné školy, jazykové školy a v neposlední řadě školy vysoké [17].

13. Volný čas v Plzni

V Plzeňském kraji je mnoho možností, jak trávit volný čas. K tomu významně přispívá nabídka středisek volného času, kterých je kraj zřizovatelem. Mezi další zřizovatele patří také obce nebo církve. Důležitou součástí kulturního rozvoje a vyžití jsou galerie, kina, muzea, divadla a pořádané festivaly. Sportovně založení jedinci si též přijdou na své díky mnoha zařízením, jako jsou plavecké bazény, sportovní střediska nebo také hustá síť cyklotras. Příznivci přírody mohou trávit volný čas například v Národních přírodních rezervacích nebo navštívit různé historické památky v Plzni a jejím okolí [17].

13.1. Nabídka volnočasových aktivit v Plzni

Historický vývoj volnočasových aktivit je ovlivněn technologickým vývojem, světovými trendy a dalšími důležitými faktory jako jsou například velikost města, počet dětí a mládeže. Se zvyšující se popularitou různých sportů a rozvojem technologií se rozšířila nabídka aktivit v těchto oborech. V Plzni tak nalezneme nespočet možností trávení volného času: základní umělecké školy, střediska volného času a domy dětí a mládeže, nestátní neziskové organizace, sportovní kluby a organizace a spousta dalších.

V této široké nabídce nemusí být vždy snadné zvolit pro dítě vhodnou činnost, která by jej bavila, naplňovala a měla pozitivní vliv na jeho rozvoj. Rodiče by měli při volbě volnočasového střediska přihlížet k následujícím faktorům:

- kde se středisko nachází
- jaké má zázemí, vybavení
- čím se zabývá
- jaké nabízí služby a aktivity a jejich termíny
- finanční stránka a výše příspěvků
- výsledky, úspěchy
- počet dětí v různých věkových kategoriích
- akce pro děti, mládež a veřejnost
- kvalifikovanost personálu.

S tímto se snaží pomoci Národní informační centrum pro mládež a Informační centra pro mládež. Zde mohou rodiče nebo mladí lidé nalézt mnoho zajímavých informací o možnostech trávení volného času ve svém okolí [21].

13.2. Národní informační centrum pro mládež

Národní informační centrum pro mládež bylo založeno v roce 1992 v Praze a bylo prvním informačním centrem pro mládež v České republice. Jedná se o oddělení Národního ústavu pro vzdělávání, který je řízen Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy.

Toto pracoviště nabízí bezplatné informace v oblastech vzdělávání v České republice a zahraničí, o možnostech cestování, volného času, sociálně - patologických jevech a dalších. Ze svého pražského sídla zároveň zaštiťuje ostatní informační centra pro mládež v České republice a provádí nad nimi dozor.

Účelem tohoto centra je soustředění potřebných informací, poradenství a služeb určených pro děti a mládež na jednom místě. To vše na základě strategie státní politiky pro oblast dětí a mládeže [18, 19, 28].

13.3. Informační centra pro mládež

Na území České republiky je vytvořena síť přibližně 40 poboček informačních center pro mládež. Centra jsou především určena mladým lidem do 26 let. Tato pracoviště jsou zdrojem bezplatně poskytovaných informací v různých oblastech života mladých lidí jako je vzdělání, práce, cestování, volný čas apod. Informace jsou poskytovány diskrétně a anonymně dle zásad Evropské charty informací pro mládež. Zřizovatelé jsou obvykle nestátní neziskové organizace, střediska volného času či školy.

Hlavní oblasti informací, které jsou poskytovány v Informačním centru pro mládež:

- Vzdělávání, práce a cestování v České republice a zahraničí
- Volný čas
- Sociálně - patologické jevy

- Občan a společnost
- Mládež a EU
- Informace z regionu [19, 20, 28]

13.3.1. Informační centrum pro mládež v Plzni

Informační centrum pro mládež v Plzni bylo zřízeno v dubnu 2014 Střediskem volného času dětí a mládeže Plzeň. Nachází se v prostorách Stanice mladých techniků v Sadech Pětatřicátníků ve středu Plzně. V čele stojí jeden vedoucí pracovník, který spolu se třemi vysokoškolsky vzdělanými externisty pomáhá řešit otázky mládeže. Zejména jde o problematiku života mladých lidí. Dotazy je možné řešit osobně, telefonicky nebo prostřednictvím e-mailu. Tato pomoc je poskytována zdarma, diskrétně a anonymně.

Centrum neslouží pouze jako pobočka pro vzájemné předávání informací, ale je místem, kde se setkávají mladí lidé a předávají si zde své zkušenosti a čerpají novou inspiraci pro budoucí život [19, 21].

14. Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň

14.1. Veřejné poslání

Posláním Salesiánského střediska mládeže v Plzni je podporovat celkový rozvoj dětí, mládeže a rodin. Zaměřuje se především na ty, kteří jsou výchovně, sociálně nebo finančně znevýhodněni. Toto středisko využívá při své činnosti výchovný systém Jana Bosca, který se zabývá mimoškolními sociálními, pedagogickými a terapeutickými aktivitami [22].

14.2. Charakteristika a historie organizace

Salesiánské středisko mládeže je školská právnická osoba uvedená v rejstříku škol a školských zařízení. Tato organizace je registrována jako poskytovatel sociálních služeb. Zřizovatelem tohoto střediska je Salesiánská provincie Praha, která je současně vlastníkem budovy plzeňské pobočky.

Principy organizace:

- Otevřenost
- Každodenní provoz
- Osobní přístup
- Ovzduší domova
- Pestrá nabídka aktivit
- Preventivní systém a asistence

Na počátku činnosti stál italský kněz Jan Bosco žijící v letech 1815 – 1888. Rozvíjel podstatu pedagogiky a sociální práce. Založil místo, které sloužilo k setkávání mladých lidí, zde probíhala jejich výchova, jednalo se o tzv. oratoř. Využíval preventivního systému opírajícího se o rozum, laskavost a křesťanství. Apeloval také na dobro, které má v sobě každý člověk zakořenělé. Název salesiáni pochází od sv. Františka Saleského, jehož životní styl byl inspirací pro Jana Bosca.

V současné době salesiáni působí na pěti kontinentech. Tato organizace má již kolem 15 500 salesiánů ve 133 zemích světa. V České republice se nachází 10 středisek. Plzeňské

salesiánské středisko bylo založeno roku 1991 jako středisko volného času dětí a mládeže [22].

14.3. Nabízené programy

V Salesiánském středisku mládeže v Plzni mohou zájemci navštěvovat pět programů, kterými jsou otevřený klub Balón, nízkoprahový klub Vzducholod', zájmové kroužky, vstup do světa práce a centrum pomoci dětem, mládeži a rodině Střecha.

14.3.1. Otevřený klub Balón

Klub Balón je pro děti ve věku 8 – 15 let. Navštěvuje ho pravidelně zhruba 100 dětí. Je především určen a také ho nejvíce využívají děti ze sociálně slabšího prostředí. Těmto dětem většinou schází kvalitní využití jejich volného času. Cílem je rozvoj jedince, navazování vztahů s vrstevníky a dospělými. Aktivity klubu napomáhají ke zlepšení dovedností. Klíčovým systémem je celoroční bodovací soutěž, kde se v průběhu roku konají pravidelné aktivity jako je nápadité tvoření, práce s počítačem, řízené sportovní aktivity, vaření či stolní hry. Pravidelnost těchto činností napomáhá dětem pochopit význam pojmu pravidelnost. Děti se také mohou účastnit mnoha sportovních klání, zpívání karaoke, divadelních představení, konání tanečních soutěží apod. Konají se zde také tematické akce s možností přespání.

14.3.2. Nízkoprahový klub Vzducholod'

Nízkoprahový klub Vzducholod' nabízí služby mladistvým ve věku 15 – 26 let. Hlavní myšlenkou je pomoc při řešení situací spojených s dospíváním. Vzducholod' nabízí volnočasové aktivity, během kterých pedagogičtí a sociální pracovníci s mladistvými tráví jejich volný čas. Při účasti na těchto akcích mohou mladí využít služby jako kontaktní práce, práce se skupinou, informační servis, poradenství, pomoc v krizi, zprostředkování sociálních služeb a další.

Cílem klubu Vzducholod' je mladý člověk, který umí navazovat nové kontakty, dokáže zapracovat na svém rozvoji, je schopen zacházet se svými emocemi, definovat svoje silné a

slabé stránky, asertivně řešit konflikty, pečovat o své zdraví, dokáže zodpovědně rozhodovat o svém životě a v neposlední řadě se snaží o uplatnění na trhu práce.

14.3.3. Zájmové kroužky

Tento program se zaměřuje na smysluplné využití volného času dětí a mládeže a tím pomáhá rozvoji jejich dovedností, vědomostí a zároveň podporuje vytváření přátelských vztahů. Věková hranice je již od 1 roku do 26 let.

Podle zaměření rozdělujeme kroužky do těchto pěti kategorií:

- Tvořivé – výtvarný kroužek, keramika, modeláři
- Sportovní – horolezectví, stolní tenis, tancování, fotbal
- Jazykové – angličtina, španělština, němčina
- Hudební – kytara, flétna a jiné
- Ostatní – dramatický, filatelistický a počítačový kroužek, klub maminek Brouček, šachy, základy křesťanství

Během roku se děti účastní různých akcí, kde prezentují svou činnost. Zejména v roce 2013 byl zaznamenán velký úspěch ze strany horolezeckého a filatelistického kroužku, kdy se soutěžící umístili na medailových pozicích.

14.3.4. Vstup do světa práce

Projekt Vstup do světa práce je vhodný zejména pro děti a mládež od 7 do 26 let. Pomáhá těm, kteří postrádají pomoc rodiny při volbě budoucího povolání. Většinou se jedná o rodiny sociálně a finančně slabší. Snahou pracovníků je podpořit mladé lidi ve správné volbě školy a vhodného oboru. Tímto jim usnadnit cestu k budoucímu pracovnímu uplatnění.

Součástí programu jsou nabídky doučování zdarma a dalších služeb jako pomoc při tvorbě životopisu nebo hledání práce či brigády. Také v případě potřeby právní pomoci se lze bezplatně obrátit na toto centrum.

14.3.5. Střecha - centrum pomoci dětem, mládeži a rodině

Toto centrum se zaměřuje na děti a mladé ve věkovém rozmezí od 8 do 26 let, jejichž zdravý vývoj může být ohrožen problémy doma nebo ve škole. V neposlední řadě zde mohou najít pomoc i rodiče nebo pěstouni, kteří jsou postaveni do situace, kdy musí řešit výchovné potíže svého potomka. S podporou tohoto centra lze lépe předcházet vzniku sociálně patologických jevů nebo sociálního vyloučení.

V centru probíhají programy vhodné pro:

- Chlapce a dívky z Plzně a okolí ve věku 8-26 let
- Děti s poruchami chování (neposlušnost, agresivita, neklid, problémy ve škole, ...)
- Šikanované děti
- Zneužívané a týrané děti

Pomoc probíhá různými formami, mezi které patří zejména pohybové aktivity, dramatická výchova, tábory, aktivní sociální učení a další [22].

14.4. Akce pořádané střediskem

Středisko ve svých programech nabízí pravidelnou činnost, kterou zaměřuje na pracovní i víkendové dny. Tyto akce výrazně podporují mezilidské vztahy a navázání nových kontaktů.

Jedná se o jednodenní nebo vícedenní akce bez přespání jako jsou sportovní turnaje, výlety, soutěže, maškarní plesy, karnevaly, besedy a spoustu dalšího. V roce 2013 proběhlo 44 těchto akcí, kterých se zúčastnilo okolo 1100 dětí a mládeže.

Další možností jsou vícedenní prázdninové a víkendové akce s přespáním, mezi které se řadí především příměstské či letní pobytové tábory. Tyto akce jsou obvykle tematicky zaměřené. V roce 2013 se uskutečnilo 26 pobytových akcí za účasti 269 dětí a mladých [22].

14.5. Členové

Na základě výroční zprávy z roku 2013 byl v jednotlivých programech následující počet členů v daném věkovém rozmezí:

- Otevřený klub Balón pravidelně navštěvovalo okolo 100 dětí ve věku od 8 do 15 let.
- Nízkoprahový klub Vzducholod' navštívilo během roku okolo 1500 návštěvníků, z toho bylo 83 prvokontaktů. Jednalo se o účastníky ve věku od 15 do 26 let.
- Do zájmových kroužků se v první polovině roku zapsalo 326 dětí a po prázdninách se počet zvýšil na 345. Do těchto kroužků chodí děti od 1 roku do 26 let.
- Program Vstup do světa práce pomohl v tomto roce 29 dětem a mladistvým ve věku od 7 do 26 let. Čtyřem klientům byla poskytnuta pomoc sepsáním životopisu, dva klienti získali stálý pracovní poměr, čtyři našli dlouhodobou brigádu, tři byli zařazeni do evidence pracovní agentury a pět využilo nabídky právní pomoci.
- Centrum pomoci Střecha navštívilo 76 klientů ve věku od 8 do 26 let. Uskutečnilo se 598 individuálních konzultací [22, 25].

14.6. Personál střediska

Personál střediska je tvořen interními a externími pedagogy, sociálními, administrativními a technickými pracovníky spolu s velkým zastoupením dobrovolníků. Dobrovolníci jsou podstatnou částí pracovního týmu, působí jich zde okolo 50. U všech interních zaměstnanců je požadováno respektovat křesťanské hodnoty. Pedagogický a sociální personál musí uznávat a aplikovat salesiánskou pedagogiku. Průběžné vzdělávání je součástí jejich profesního života. Organizační strukturu tvoří jeden ředitel, manažer, zástupce ředitele pro provoz, mzdová účetní, ekonom, administrativní pracovnice a pokladní, recepční, uklízečka a údržbář. Nepostradatelnou součástí týmu jsou pedagogičtí a dobrovolní pracovníci:

- Otevřený klub Balón – 2 vedoucí programu, 4 pedagogičtí pracovníci, 3 pracovníci na dohodu o provedení práce, 3 dobrovolníci, 1 supervizor programu

- Nízkoprahový klub Vzducholod' – 1 vedoucí programu, 4 pedagogičtí a sociální pracovníci, 2 dobrovolníci, 1 supervizor programu
- Zájmové kroužky – 1 koordinátor programu, 1 pedagog volného času, 10 vedoucích z řad zaměstnanců, 38 dobrovolníků, 1 supervizor programu
- Vstup do světa práce – 1 koordinátor projektu, 1 koordinátor pomoci při hledání práce, 1 koordinátor doučování, 1 právní poradce, 20 doučujících
- Střecha – centrum pomoci dětem, mládeži a rodině – 1 vedoucí programu, 1 pedagogický pracovník, 1 sociální pracovnice, 1 sociální pracovník a terapeut, 3 asistenti z řad zaměstnanců, 1 dobrovolník, 1 supervizor programu

Do činností střediska se též zapojují studenti ze středních, vyšších odborných a vysokých škol se sociálním a pedagogickým zaměřením [22, 25].

14.7. Zázemí střediska

Materiálové zázemí pro vykonávání činnosti střediska je v souladu s platnými předpisy a normami. Při vytváření podmínek hrají významnou roli potřeby návštěvníků a pedagogů, kvalita, funkčnost a estetičnost prostředí, optimalizace sociálních vztahů, efektivita zájmového vzdělávání a další. Velkou výhodou je bezbariérový přístup do objektu, díky kterému je středisko lépe dostupné i hendikepovaným klientům. Vybavení se rozšiřuje a obnovuje s cílem poskytovat služby a zázemí na nejvyšší možné úrovni a v maximálním rozsahu dle aktuální nabídky činností. Provoz střediska probíhá v místě jeho sídla, což je v městské části Plzeň – Lobzy a aktuálně využívá:

- 11 kluboven – 4 menší, výtvarná, keramická, modelářská klubovna, malý sál, prostorná klubovna se zrcadlovou stěnou, kde je možnost promítání na zeď a počítačová učebna
- Tělocvičnu s lezeckou stěnou
- Kontaktní místnost
- Halu s přílehlými prostory
- Podestu – místo pro konání sportovních kroužků
- Animátorku – místnost pro animátory dobrovolníky
- Hřiště s umělým povrchem [22]

14.8. Finanční hospodaření

Středisko při hospodaření s financemi dodržuje požadavky Školského zákona a Zákona o sociálních službách v platném znění. Rozpočet příjmů a výdajů se vytváří na daný kalendářní rok. Prostředky na pokrytí nákladů střediska jsou především z následujících zdrojů:

- ze státního rozpočtu
- z rozpočtu územních samosprávných celků
- jako úplata za vzdělávání a školské služby
- z grantů nadací a nadačních fondů
- z prostředků EU
- z darů a dědictví
- ze své hlavní i doplňkové činnosti:
 - Zájmové kroužky – za jeden kroužek je platba 400 Kč / školní rok, za každý další kroužek navíc zaplatíme 100 Kč navíc. Cena se může měnit s ohledem na nákladnost kroužků, jako jsou keramika, horolezectví, florbal a výtvarné kroužky.
 - Finanční spoluúčast se obvykle stanovuje u služeb fakultativních, například tábory a akce pro veřejnost.
 - Otevřený klub Balón, Nízkoprahový klub Vzducholod', Centum pomoci dětem, mládeži a rodině Střecha a program Vstup do světa práce jsou bezplatné. Základy křesťanství jsou též zdarma.

Přehled hospodaření v roce 2013			
Výnosy (v tis. Kč)		Náklady (v tis. Kč)	
MŠMT ČR	3 521	Spotřeba materiálu	883
MPSV ČR	682	Spotřeba energie	411
Krajský úřad Plzeňského kraje	1 347	Prodané zboží	47
Statutární město Plzeň	1 131	Spotřebované nákupy celkem	1 341
Dům zahraniční spolupráce	252		
Celková výše provozních dotací	6 933	Oprava a údržba	312
		Cestovné	100
Dary FO a PO	57	Ostatní služby	983
Fórum dárců	1	Služby celkem	1 395
Městská charita Plzeň	9		
Místní komunita Salesiánů Dona Boska	96	Osobní náklady celkem	3 845
Nadační fond Albert	22	Zákonné sociální pojištění	1 227
Nadační fond Veolia	20	Zákonné sociální náklady	116
Nadace pro radost	7	Ostatní sociální náklady	34
Nadace Terezy Maxové	37	Ostatní náklady celkem	95
Nadace VINCI	149	Odpisy	118
Náruč o.s.	51	Poskytnuté příspěvky	5
Plzeňský Prazdroj	37		
Plzeňská teplárenská	30		
Dary FO a PO celkem	516		
Tržby z prodeje služeb	785		
Jiné ostatní výnosy	40		
VÝNOSY CELKEM	8 274	NÁKLADY CELKEM	8 176

Tabulka č. 1: Salesiánské středisko Plzeň - přehled hospodaření v roce 2013 (Zdroj: Výroční zpráva střediska za rok 2013 - vlastní zpracování)

Z výše uvedeného přehledu hospodaření vyplývají následující fakta. Salesiánské středisko dětí a mládeže v Plzni bylo v roce 2013 ziskové. Největší část příjmů byla poskytnuta Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, druhým největším přispěvatelem byl Krajský úřad Plzeňského kraje a dále Statutární město Plzeň. Nezanedbatelnou částkou se na financování podílela řada sponzorů [22, 25].

14.9. Normy a pravidla

Hlavními dokumenty, kterými se činnost Salesiánského střediska řídí, jsou Školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.), Zákon o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.) a Zákon o dobrovolnické službě (zákon č. 198/2002 Sb.). Směrodatná je taktéž vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Dalšími důležitými jsou etický kodex sociálního a

poradenského pracovníka, standardy sociální práce, statut Salesiánského střediska mládeže – domu dětí a mládeže Plzeň.

Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví jsou dány zákoníkem práce a dalšími legislativními požadavky. Za účelem zajištění maximální úrovně bezpečnosti jsou konána pravidelná školení a to jak pro zaměstnance střediska, tak pro veškeré další osoby podílející se na činnosti střediska. Vnitřní řád této organizace je zveřejněn na webových stránkách a v tištěné podobě v hale budovy.

Vedoucí pracovníci jsou zodpovědní za zajištění bezpečnosti při všech aktivitách a proškolení účastníků i dobrovolníků.

Cílem je vytvářet pro uživatele bezpečné prostředí a současně je kladen velký důraz na prevenci před negativními jevy. Neméně důležitá je i atmosféra v samotném zařízení, kdy se usiluje o přátelské vztahy mezi pracovníky, klienty a jejich rodiči [22].

14.10. Výsledky

Salesiánské středisko působí v Plzni již 24 let. Během této doby pracovníci nasbírali mnoho zkušeností, které jim pomohly a pomáhají přistupovat k mladým lidem a jejich problémům co nejefektivněji. Ke splnění cíle podpory rozvoje dětí, mládeže a rodiny mu pomáhá kvalifikovaný personál, kvalitní zázemí a dobře zvládnuté financování. Výsledkem je tak velmi dobře fungující organizace, která úspěšně plní své poslání. O tom vypovídá i vysoký počet spokojených klientů.

15. Středisko volného času Radovánek

15.1. Veřejné poslání

Ve středisku volného času dětí a mládeže nalezneme širokou nabídku zájmových činností pro děti, mládež, pedagogické pracovníky a veřejnost. Jedná se o činnosti pravidelné, tedy zájmové kroužky, příležitostné, spontánní nebo osvětové. V neposlední řadě si mladí lidé mohou vybrat z různých táborů, pobytových akcí a účastnit se soutěží. Toto středisko dále nabízí výukové a adaptační programy, které pomáhají v prevenci sociálně patologických jevů. Svou činností středisko nezanedbatelně přispívá k rozvoji osobnosti svých členů a podporuje smysluplné využívání jejich volného času. Významnou úlohu v provozu střediska hraje vedení profesionálním týmem pracovníků [23].

15.2. Charakteristika a historie organizace

S účinností od 1. 1. 2015 došlo ke sloučení organizací Středisko volného času dětí a mládeže Plzeň s organizací Dům dětí a mládeže Radovánek v Kaznějově. Společným názvem po sjednocení je Středisko volného času Radovánek, které má hlavní sídlo, vedení, ekonomický úsek a administrativní zázemí v Pallově ulici v Plzni. Zřizovatelem je Plzeňský kraj. Středisko volného času Radovánek poskytuje své služby ve čtyřech městech Plzeňského kraje a provozuje činnost již více jak třicet let. Za léta svého působení prošly organizací tisíce spokojených rodičů a dětí, pro které vyškolení pedagogové připravili mnoho zajímavých výchovně vzdělávacích aktivit.

Příspěvková organizace Radovánek je zaměřena na zájmové a neformální vzdělávání dětí, mládeže a dospělých. V tomto školském zařízení jsou nabízeny služby v oblasti výchovy, vzdělávání pro děti, žáky, mládež i dospělé.

V současné době má toto středisko ve svých pravidelných činnostech 2702 registrovaných členů. Své úspěchy slaví hlavně v oblasti technických činností, jako jsou plastické a letecké modelářství a robotika, dále pak v oboru tanec a umění [23].

15.3. Pobočky a oddělení

Celkově má středisko osm budov v Plzni a jejím okolí. V každé pobočce jsou většinou nabízeny podobné aktivity, mezi které patří taneční, jazykové, výtvarné a keramické kroužky apod. Každé pracoviště má i své specifické obory jako jsou například technické, elektrotechnické, botanické, fotografické nebo modelářské kroužky, mažoretky a další.

Pobočky:

- Pod Továrnou 333, 331 51 Kaznějov
- Manětín 12, 331 62 Manětín
- Nečtiny 39, 331 62 Nečtiny
- Pallova 52/19, 301 00 Plzeň
- Sady Pětatřicátníků 3, 301 00 Plzeň
- Ledecká 23, 323 00 Plzeň
- Komenského 42, 323 00 Plzeň
- Petřínská 43, 326 00 Plzeň [23]

15.4. Pobočka Stanice mladých techniků

Pro vlastní analýzu byla zvolena jedna z poboček a to Středisko volného času Radovánek - Sady Pětatřicátníků 3, Plzeň - Stanice mladých techniků. Jak už název napovídá, tato pobočka se zaměřuje především na technické obory zahrnující modelářství a elektrotechniku, ale v posledních letech se zde rozšířily i další moderní kroužky, o které je zájem. Mezi tyto patří například tanec, jazykové kroužky a další. Toto pracoviště má dlouholetou tradici, svoji činnost započalo již v roce 1982 [26].

15.4.1. Nabízené zájmové kroužky

Nabídka zájmových kroužků pořádaných tímto pracovištěm je pestrá. Výběr již není zaměřen pouze technickým směrem, ale vzhledem k novým trendům, které vedoucí pracovníci sledují, se kroužky stále rozšiřují o další obory.

Aktuálně si může uchazeč zvolit z více jak 50 aktivit v různých zájmových útvarech:

- **Počítačové** - Programování C, JAVA, JAVA EE, Android Robotika, Tvorba webových stránek, Obsluha výpočetní techniky, Int. Office, Psaní „všemi deseti“
- **Radioelektronika** - Elektronická příprava Edisoni, Elektronika začátečníci-pokročilí
- **Modelářské** - Modelářská příprava Plastíci, Modelářská příprava Šikulové, Letečtí modeláři, Létající modely, házedla i mot. letadla I. a II., Lodní modeláři, Raketový modeláři, Železniční modeláři, Plastíkoví modeláři I. a II., Papíroví modeláři
- **Junior TV** - Animace a film Začátečníci a Pokročilí
- **Fotografické** - Digitální fotografie, Klasická fotografie
- **Sportovní, Taneční** - YES Dance Plzeň Mini příprava až Junioři, Sweet dance group Babyies, Sweet dance group Minies, Sweet dance group- Street dance, Cvičení pro pěknou postavu, Zdravotní cvičení, Cvičení proti bolesti
- **Zábavně vzdělávací** - Angličtinohraní I. a II., Anglická konverzace nejen pro techniky, Mladý vynálezce, Deskohraví, Předškolička, Šéfkuchtíci
- **Ostatní, rukodělné, umělecké** - Šikovné ručičky pro kluky a holčičky, Kreativní tvoření pro mladé slečny, Kroužek stavebnice Merkur, Divadlo Kyvadlo, Šachový klub pro děti
- **Pro třídy mateřských škol** - Počítačová školička, Angličtinohraní, Šikovné ručičky
- **Pro třídy základních škol** - Zábavná logika na ZŠ, Výukové programy
- **Kluby** - Klub stavebnice Merkur, Teeners club [27]

15.4.2. Akce pořádané střediskem

Pravidelná činnost zahrnuje organizaci mnoha kroužků, které probíhají od pondělí do čtvrtka v odpoledních hodinách. Tyto kroužky se těší hojně účasti a oblibě, o čemž svědčí stále se zvyšující počet účastníků.

Pobočka Stanice mladých techniků se zapojuje do mnoha akcí celého střediska, například se jedná o akce jako Dny vědy a techniky, Bambiriáda, Dětský den u ZOO, maškarní plesy a další.

Do nabídky organizace patří i pořádání letních příměstských táborů s různým zaměřením, jichž v loňském roce proběhlo 10 a zúčastnilo se jich celkem 147 žáků a studentů. Stejný počet táborů je připraven i na léto 2015 a to s plánovanou kapacitou 156 dětí.

Toto pracoviště také nabízí výukové programy pro základní školy, které slouží k rozvoji znalostí a dovedností účastníků [26].

15.4.3. Členové

Stanici mladých techniků navštěvuje pravidelně 563 členů. Největší zájem je o taneční kroužky, do kterých je zapsáno celkem 281 členů. Na druhém místě jsou technické kroužky se 151 členy. Zbývající účastníci jsou v podstatně menší míře zastoupeni v ostatních typech činností.

Aktuálně jsou v jednotlivých zájmových kroužcích následující počty členů v daném věkovém rozmezí:

Přehled členů v jednotlivých zájmových útvarech 2015		
zájmové útvary	počet členů	věkové rozmezí
počítače	47	od 10 let
modeláři, elektronika, rukodělné technické	151	5-99 let
umělecké	3	od 7 let
sportovní a turistické	16	7-99 let
taneční	281	3-14 let
společenskovední	43	5-12 let
foto, film, TV	22	od 8 let

Tabulka 2: Přehled členů v jednotlivých zájmových útvarech 2015 (Zdroj: Osobně získané informace z rozhovoru s vedoucím pracovníkem - vlastní zpracování)

15.4.4. Personál střediska

Pro celé Středisko volného času Radovánek zajišťuje administrativní a ekonomické náležitosti hlavní sídlo celé organizace v Pallově ulici. Současně zde nalezneme i ředitelství střediska. Každé jednotlivé pracoviště má pak jednoho vedoucího pracovníka a pedagogy volného času zaměřující se na určité aktivity.

Pracoviště Stanice mladých techniků se organizačně skládá z interních a externích pracovníků. Interní tým tvoří jeden vedoucí pracovník, dva pedagogičtí pracovníci na plný úvazek a jeden na poloviční úvazek. Dále zde působí čtyřicet tři externích pracovníků. Všichni splňují požadavek na vzdělání a to buď vysokoškolské s pedagogickým zaměřením, či pedagogické minimum [26].

15.4.5. Zázemí pobočky

Budova Stanice mladých techniků je v majetku města Plzně. Nachází se v centru města, čímž je zajištěna velmi dobrá dostupnost pro zájemce o činnost. Jedná se o účelovou přestavbu a tak je kapacita pro nabízené činnosti zájmových útvarů dostatečná. Zázemí je v souladu s platnými předpisy a normami.

Technické vybavení odpovídá dnešním požadavkům, avšak kvůli neustálému vývoji technických oborů bude v dohledné době nutná modernizace. Toto zahrnuje softwarové vybavení, nářadí a moderní modelářské stroje. K tomu výrazně dopomáhají granty, o které středisko pravidelně žádá.

Pobočka aktuálně využívá následující prostory:

- **3 kanceláře** – vedení Stanice mladých techniků, kancelář pedagogů a ekonomický úsek
- **1 zasedací místnost**
- **1 sál** – cvičení nebo pro menší taneční skupinu
- **1 studio** – kroužky Junior TV (tvorba animace a filmu)
- **1 učebna elektrotechniky**
- **3 modelářské dílny**
- **2 počítačové místnosti**
- **1 místnost klubu Merkur**
- **1 fotokomora**
- **1 místnost Informačního centra pro mládež** – klubovna, herna, X-Box [26].

15.4.6. Finanční hospodaření

Jedná se o příspěvkovou organizaci, kdy příspěvky platí každý účastník sám pololetně, ročně či ve formě permanentek. Cena kroužků se pohybuje od 1080 – 1980 Kč. Hlavním zdrojem jsou však finanční prostředky, které poskytuje Plzeňský kraj na základě výkonů a počtu dětí.

Plzeňským krajem jsou pro určení výše příspěvků hodnoceny tři následující oblasti:

- Počet členů v kategoriích žáci a studenti - ZŠ, SŠ a VOŠ (nikoli MŠ a VŠ)
- Příspěvky na pravidelnou a táborovou činnost
- Příspěvky na soutěže (umělecké, recitace, vědomostní,...)

Finanční vykazování se vede v tzv. "matrice" v systému Domeček na základě přihlášek účastníků a deníků docházky dětí. Kontrolu provádí příslušní pracovníci krajského úřadu.

Dalším důležitým zdrojem financí jsou pro tuto pobočku peněžní prostředky poskytnuté z grantů. O grant žádá pobočka Magistrát města Plzně nebo Úřad městského obvodu Plzeň 3. V roce 2014 v rámci projektu „Plzeň město techniků“ obdržela Stanice mladých techniků 50 000 Kč na zakoupení nového vybavení v podobě robotické pájky. V současné době je zažádáno o získání dalších finančních prostředků v částce 180 000 Kč, které by měly posloužit k modernizaci modelářských dílen a počítačových učeben. V tomto případě se čeká na schválení.

Vedení celého střediska se důsledně zajímá o možnosti čerpání dotací a grantů a následně se snaží v maximální míře využít tento způsob financování [26].

Z důvodu slučování středisek a změny vedení bohužel v době psaní bakalářské práce nebyly k dispozici konkrétnější informace o zdrojích financování.

15.4.7. Normy a pravidla

Stanice mladých techniků se řídí jako celé Středisko volného času Radováněk především třemi zákony, kterými jsou Školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.), Zákon o

pedagogických pracovních (zákon č. 563/2004 Sb.) a Zákon o rozpočtových pravidlech (zákon č. 250/2000 Sb.). Další dokumenty vstupující do činnosti jsou Vyhláška o zájmovém vzdělávání a související vyhlášky a nařízení jednotlivých ministerstev České republiky. Provoz je dále určován interními předpisy a směrnicemi, vnitřními a organizačními řády a školním vzdělávacím programem organizace. Mezi další dokumenty upravující činnost střediska patří rámcový celoroční harmonogram, strategický plán organizace, roční plán činnosti, preventivní program a další [23].

15.4.8. Úspěchy, soutěže

V prostorách Stanice mladých techniků se již tradičně konají okresní nebo krajská kola soutěží v programování a radioelektronice. Členové této stanice sklízí úspěchy na republikové úrovni v těchto kategoriích: modelářství, radioelektronika, deskové hry a další. Velmi dobré výsledky a umístění na medailových pozicích jsou pozitivní vizitkou činnosti Stanice mladých techniků [26].

15.4.9. Výsledky

Středisko volného času Radovánek – pobočka Sady Pětatřicátníků působí ve městě Plzni již přes třicet let. Díky tomuto může čerpat z mnoha zkušeností, které dopomáhají ke kvalitně poskytovaným službám. Po reorganizaci na začátku roku 2015 se v celém středisku daří lépe vést financování zejména možnosti využívání čerpání grantů. Za pomoci získaných finančních prostředků dochází k modernizaci zařízení a zkvalitňování služeb, což umožňuje středisku a jeho pobočkám ještě lépe plnit své poslání. O dobré úrovni organizace a personálu vypovídá také vysoký počet spokojených členů.

16. Závěr

Tato práce se zabývala institucemi pro trávení volného času mládeže do 18 let. K problematice volného času bylo v teoretické části potřeba definovat základní pojmy a shrnout informace o dospívání mladých lidí. Pro tuto věkovou skupinu jsou tyto aktivity důležité z hlediska rozvoje osobnosti a zároveň slouží jako prevence patologických jevů. Správný výběr instituce a zájmových kroužků je stěžejním bodem k úspěšnému rozvoji mladého člověka mimo školní prostředí.

V praktické části byly zkoumány možnosti trávení volného času ve městě Plzni a detailněji zanalyzovány dvě plzeňské organizace a to Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň a Středisko volného času Radovánek – Stanice mladých techniků. Dle daných kritérií bylo popsáno fungování těchto organizací.

Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň působí uceleným dojmem díky kvalitní organizační struktuře a dlouhodobé tradici bez větších změn. Programy nabízené touto organizací jsou přehledně zaměřené na určitou problematiku a věkovou skupinu. Zaměřuje se především na ty, kteří jsou výchovně, sociálně nebo finančně znevýhodněni a nabízí podporu a pomoc i celým rodinám. Díky svému umístění nabízí možnosti trávení volného času nejen uvnitř budovy, ale i na venkovním hřišti nebo v přírodě. Velkou výhodou je bezbariérový přístup do objektu, díky kterému je středisko lépe dostupné i hendikepovaným klientům. Většina nabízených programů je pro členy zdarma, pouze zájmové kroužky jsou zpoplatněny z důvodu nákladů na materiál apod.

Středisko volného času Radovánek vzniklo k 1. 1. 2015 sloučením Střediska volného času dětí a mládeže Plzeň s organizací Dům dětí a mládeže Radovánek v Kaznějově. Pro současný a budoucí chod organizace nynější vedení čerpá z dlouholetých zkušeností obou těchto institucí. Toto středisko působí ve čtyřech městech Plzeňského kraje celkem v osmi budovách. Detailněji byla popsána pobočka Stanice mladých techniků, která sídlí v centru města. Toto umístění poskytuje velmi dobrou dostupnost pro své členy a širokou veřejnost. Pobočka disponuje pouze vnitřními prostory, které jsou vybaveny s ohledem na jednotlivé kroužky. Stanice mladých techniků, jak už název napovídá, se hlavně zaměřuje na technické aktivity a modelářské kroužky. Kvůli zájmu veřejnosti se nabídka rozšířila i o

zájmové kroužky netechnického směru. Veškeré kroužky jsou zpoplatněné příspěvky ve výši od 1080 do 1980 Kč. V budově je dostatečné technické zázemí, které je průběžně modernizováno díky získávaným grantům.

Na základě provedených analýz je možné konstatovat, že obě instituce úspěšně plní svá poslání. Nabízenými aktivitami každá z těchto organizací oslovuje určitou cílovou skupinu. V obou případech je zajištěno odborné vedení profesionálním týmem pracovníků. Členové organizací se pravidelně účastní soutěží, ve kterých dosahují velmi dobrých výsledků. Zdrojem finančních prostředků pro obě organizace jsou především peníze poskytnuté Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Krajským úřadem Plzeňského kraje. Salesiánské středisko dále dostává finance prostřednictvím sponzorských darů.

Hodnocení těchto kritérií může dobře posloužit rodičům a mladým lidem k optimální volbě střediska a zájmového kroužku. Po zvážení těchto údajů se může každý jednotlivec nebo jeho rodič rozhodnout dle svých vlastních preferencí.

Vypracování této bakalářské práce bylo přínosem z hlediska získání mnoha informací o dané problematice a cenných zkušeností v oblasti trávení volného času v Plzni.

17. Zdroje

Kněžní zdroje

- [1] HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.
- [2] KRAUS, B. a POLÁČKOVÁ V. *Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2001, 199 s. ISBN 80-731-5004-2.
- [3] KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 215 s. ISBN 978-807-3673-833.
- [4] PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky: úvod studia v oboru*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 269 s. ISBN 80-717-8399-4.
- [5] PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 229 s. ISBN 80-717-8295-5.
- [6] ŠANTORA, R., ŠEJTKA, O., MAJER J. *Město dětem*, Vyd. 1. Praha: RETISK, 2009, 35 s.
- [7] ČECH, T. *Výchova ve volném čase a k volnému času z hlediska prevence nežádoucích forem společenského chování II*. Bratislava, Educatio, 2006, ISSN 0139-6919.
- [8] ČÁP, J. *Psychologie mnohostranného vývoje člověka*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 292 s. ISBN 84-04-22967-0
- [9] MALINOWSKI, B. *Vědecká teorie kultury*. Brno: Krajské kulturní osvětové středisko, 1968, 185 s.
- [10] HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2011, 240 s. ISBN 978-80-262-0030-7.

- [11] NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*, Praha: Academia, 2009, ISBN 978-80-200-1680-5.
- [12] ŠIMKOVÁ, S. *Já chci do oddílu, aneb jak si děti a rodiče vybírají kroužky a oddíly* Národní institut dětí a mládeže MŠMT, Praha: 2012, 22 s. ISBN: 978-80-87449-20-2.
- [13] OPASCHOWSKI, H. W. *Pädagogig der Freizeit: Grundlegungen für Wissenschaft und Praxi*. Bad Heilbrunn, 1976, 287 s. ISBN 3781502783.

Internetové zdroje

- [14] Oficiální stránky Plzeňského kraje - www.plzensky-kraj.cz [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: < <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/plzensky-kraj>>
- [15] Oficiální stránky města Plzeň - www.plzen.eu [online]. [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: < <http://www.plzen.eu/obcan/o-meste/informace-o-meste/>>
- [16] Informační portál města Plzeň - www.portalplzen.cz [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupné z: < <http://www.portalplzen.cz/>>
- [17] Oficiální stránky Plzeň 2015 - www.plzen2015.eu [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: < <http://www.plzen2015.eu/cs/prakticke-informace/o-plzni>>
- [18] Oficiální stránky Národního informačního centra pro mládež - www.nicm.cz [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: < <http://www.nicm.cz/o-nas-icm>>
- [19] Oficiální stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy - www.msmt.cz [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/mladez/icm-informacni-centra-pro-mladez>>
- [20] Oficiální stránky Informačních center pro mládež - www.icm.cz [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: < <http://www.icm.cz/ism>>
- [21] Oficiální stránky Informačního centra Plzeň - www.icmplzen.cz [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: < <http://www.icmplzen.cz/o-nas>>

[22] Oficiální stránky Salesiáni Dona Boska v Plzni - www.sdbplzen.cz [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: < <http://www.sdbplzen.cz/stredisko-mladeze/> >

[23] Oficiální stránky Střediska volného času Radovánek - www.radovaneck.cz [online]. [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: < <http://www.radovaneck.cz/> >

Prameny

[24] *Mládež České republiky* - Informační publikace. Praha: Česká rada dětí a mládeže, 2008, 29 s.

[25] *Výroční zpráva Salesiánského střediska mládeže – domu dětí a mládeže Plzeň - z roku 2013*

[26] *Výroční zpráva Střediska volného času dětí a mládeže – Stanice mladých techniků za školní rok 2013 - 2014*

[27] *Katalog nabídky Střediska volného času Radovánek – Sady Pětatřicátníků- 2014 – 2015*

[28] *Informační centra pro mládež v ČR- publikace - 1. vydání, Praha 2010*

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Salesiánské středisko Plzeň - přehled hospodaření v roce 2013 (Zdroj: Výroční zpráva střediska za rok 2013 - vlastní zpracování)..... 40

Tabulka 2: Přehled členů v jednotlivých zájmových útvarech 2015 (Zdroj: Osobně získané informace z rozhovoru s vedoucím pracovníkem - vlastní zpracování).....45